

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра тваринництва та харчових технологій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана
Мартинець Л.А.

“___” серпня 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ОК14 РОЗВЕДЕННЯ ТВАРИН

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Аграрний	20 Аграрні науки та продовольство	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Дніпро – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Розведення тварин» для здобувачів вищої освіти (денна/заочна форми навчання) спеціальностей 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

«08» серпня 2022 року – 10 с.

Розробник:

Стрижак Т.А., кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри тваринництва і харчових технологій

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри тваринництва та харчових технологій

Протокол від 12 серпня 2022 року №11.

В.о. завідувача кафедри тваринництва

та харчових технологій

(підпис)

Наталія НЕДОССКОВА

(ініціали і прізвище)

Схвалено проектною групою освітньої програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Розведення тварин» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалавр галузі знань 204 «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва» формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки: ґрунтується на засвоєнні студентами дисциплін природничо-наукової, професійної та практичної підготовки: методологічних засад спеціальності і біології, анатомії, фізіології і біохімії; дисципліни, що передують: хімія, органічна і неорганічна хімія, біохімія, морфологія, анатомія, фізіологія, генетика.

дисципліни, що забезпечуються: технологія виробництва продукції тваринництва, технологія виробництва продукції свинарства, технологія виробництва продукції скотарства, технологія виробництва продукції вівчарства і козівництва

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми ТВППТ спеціальності 204 ТВППТ

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зооінженерії і проведення досліджень та / або здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність використовувати сучасні знання про способи відтворення, закономірності індивідуального розвитку та розведення тварин для ефективної професійної діяльності у галузі тваринництва.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство	обов'язкова	
	Спеціальність 204 ТВППТ Освітня програма ТВППТ		
Змістових модулів - 1	Рівень вищої освіти: перший Ступінь освіти: бакалавр	Рік підготовки:	
		2	2
		Семестр	
Загальна кількість годин: 120		3	3
		Лекції	
		28год.	4год.
		Практичні	
		28год.	4год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		64год.	112год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,2 самостійної роботи здобувача – 3,9	Форма контролю: екзамен		

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Облік, ідентифікація і реєстрація у різних галузях тваринництва.

Роль племінної справи у тваринництві. Облік у тваринництві, його значення для племінної справи. Ідентифікація і реєстрація тварин. Племінний та зоотехнічний облік. Селекційні ознаки тварин різних видів та напрямів продуктивності. Методи та способи обліку продуктивних, відтворювальних, технологічних та інших ознак тварин

ТЕМА 2. Основні принципи організації селекційного процесу в тваринництві.

Роль спадковості й мінливості в селекції. Кількісні та якісні селекційні ознаки. Селекційні ознаки самок і самців. Критерії оцінювання успадкованості, повторюваності й мінливості селекційних ознак. Оцінювання і відбір тварин за фенотипом і генотипом. Значення умов зовнішнього середовища та вирощування молодняку для коректності оцінки племінної цінності тварин. Автоматизація управління селекційним процесом із використанням прикладних комп'ютерних програм.

ТЕМА 3. Принципи і методи селекційних оцінки, добору та підбору.

Принципи і методи племінного відбору. Рушійний, стабілізуючий і дизруптивний відбір. Пороговий, тандемний та індексний методи відбору. Сучасні методи біотехнології в селекції тварин. Біологічне, технологічне і економічне оцінювання сільськогосподарських тварин.

ТЕМА 4. Підходи до чистопородного розведення, схрещування та виведення нових порід.

Чистопородне розведення. Селекція по лініях. Чисті лінії та їх значення у племінній роботі з різними видами тварин. Значення виведення нових порід. Використання схрещування та гібридизації в селекції тварин. Інбридинг, його позитивні та негативні аспекти. Великомасштабна селекція.

ТЕМА 5. Технології вирощування, оцінювання, відбору, підбору і використання плідників у селекції

Значення плідників у племінному поліпшенні тварин. Методи оцінки племінної цінності плідників та маток. Організація племінного підбору пар. Замовні спаровування. Відбір молодняку за походженням і генетичними маркерами. Технологічний процес вирощування, добору, оцінювання, підбору і використання плідників.

ТЕМА 6. Загальнодержавні програми селекції у тваринництві. Присвоєння відповідних статусів суб'єктам племінної справи у тваринництві Державна реєстрація племінних стад та племінних тварин. Державна атестація у племінному тваринництві

Об'єкти і суб'єкти племінної справи у тваринництві. Порядок присвоєння статусів суб'єкти племінної справи у тваринництві. Права та обов'язки суб'єктів племінної справи у тваринництві. Державні програми селекції у тваринництві. Порядок реєстрації суб'єкти племінної справи у тваринництві.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	л		п	лаб	с.р.	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.										
Тема 1. Облік, ідентифікація і реєстрація у різних галузях тваринництва	18	4	4		10	19	0,5	0,5		18
Тема 2. Основні принципи організації селекційного процесу в тваринництві	18	4	4		10	19	0,5	0,5		18
Тема 3. Принципи і методи селекційних оцінки, добору та підбору	18	4	4		10	19	0,5	0,5		18
Тема 4. Підходи до чистопородного розведення, схрещування та виведення нових порід	18	4	4		10	19	0,5	0,5		18
Тема 5. Технології вирощування, оцінювання, відбору, підбору і використання плідників у селекції	18	4	4		10	20	1	1		18
Тема 6. Загальнодержавні програми селекції у тваринництві.	30	8	8		14	24	1	1		22
Усього	120	28	28		64	120	4	4		112

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Облік, ідентифікація і реєстрація у різних галузях тваринництва	4	0,5
2	Основні принципи організації селекційного процесу в тваринництві	4	0,5
3	Принципи і методи селекційних оцінки, добору та підбору	4	0,5
4	Підходи до чистопородного розведення, схрещування та виведення нових порід.	4	0,5
5	Технології вирощування, оцінювання, відбору, підбору і використання плідників у селекції	4	1
6	Загальнодержавні програми селекції у тваринництві. Присвоєння відповідних статусів суб'єктам племінної справи у тваринництві. Державна реєстрація	8	1
Разом:		28	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тварини різних видів та напрямів продуктивності	10	18
2	Абіогенні чинники та їх вплив на рівень продуктивності і селекційні ознаки	10	18
3	Гібридизація. Біогенні чинники які змінюють чи стабілізують селекційні ознаки	10	18
4	Використання аутбридингу і інбридингу у селекції	10	18
5	Вирощування батьківських поєднань. Робота нуклеусів	10	18
6	Вимоги до племінних (генетичних) ресурсів.	14	22
Разом:		64	112

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.

6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. *Словесні*: пояснення, лекція.
- 1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація.
- 1.3. *Практичні*: практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. *Аналітичний*.
- 2.2. *Методи синтезу*.
- 2.3. *Індуктивний метод*.
- 2.4. *Дедуктивний метод*.

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. *Проблемний* (проблемно-інформаційний)
- 3.2. *Репродуктивний*.
- 3.3. *Пояснювально-демонстративний*

4. **Активні методи навчання** - використання технічних засобів навчання, використання проблемних ситуацій, екскурсії, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій)

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форма контролю: екзамен.

Методів оцінювання:

- опитування;
- тестування;
- розв'язання практичних завдань, задач, ситуацій.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю.

Таблиця 5.1 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Поточний контроль та самостійна робота			Підсумковий контроль	Загальна сума балів
Звіти з практичних робіт	Самостійна робота	Тести в Moodle	залік	
20	20	20	40	100

або

Таблиця 5.2 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва.

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	10	10	40	100

T1, T2 ... T11 – теми навчальної дисципліни.

Таблиця 5.3 – Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Види робіт			
	Тест	Письмова робота	Практичне завдання	Усна відповідь
ПРН8. Застосовувати знання з відтворення та розведення сільськогосподарських тварин для ефективного ведення господарської діяльності підприємства.	+		+	+

Критерії оцінювання

Таблиця 5.2 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Закон України " Про племінну справу у тваринництві" // Урядовий кур'єр. 2000. - №4.- С. 1-5.
2. Буркат В.П., Полупан Ю.П., Йовенко І.В. Лінійна оцінка корів за типом.- К.: Аграрна наука, 2004.- 88 с.
3. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби молочних і молочном' ясних порід. Інструкція ведення племінного обліку в молочному і молочно- м'ясному скотарстві - К.: "ПАНВ", 2004.- 76с.
4. Нормативно-правові акти з ідентифікації та реєстрації тварин. Мінагрополітики України. - К., 2005.- 194 с.
5. Рубан Ю.Д. Конституция животных и проектирование технологических и селекционных процессов в скотоводстве. - К.: Аграрна наука, 2003.- 284 с.
6. Рубан Ю.Д. Породы и племенное дело в скотоводстве: эволюция и прогресс.- К.: Аграрна наука, 2003.- 394 с.
7. Наукове обґрунтування технологій молочного та м'ясного скотарства / Я. М. Гадзало, М. І. Башенко, О. І. Костенко, О. М. Жукорський, О. К. Трішин, Є. В. Руденко, В. П. Шапля, С. Г. Юрченко, О. Є. Адмін, А. О. Парієв, С. М. Александров, Н. Г. Адміна, Т. Л. Осипенко, І. Ю. Задорожна, С. Ф. Антоненко, Л. Г. Гребень, Ю. С. Кравченко, В. А. Марченко, О. М. Панченко, Н. Л. Балагуровська, Д. В. Зволейко, Б. І.Шевчук, Р. М. Дібіров, Н. П. Русько, Є. Ф. Ткач, О. О. Дробішев, Т. М. Коротченко / Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України, Науково-методичний центр «Технології у тваринництві». – Харків. – 2015. – 498 с.
8. Шапля В. П., Помітун І. А., Савран В.П., Адмін О. Є., Трішин О. К., Юрченко С. Г., Піскун В. І., Гребень Л. Г., Антоненко С. Ф., Гончаренко Л.В., Жукорський О. М., Костенко О. І., Фененко А.І., Ткач В. В., Смоляр В. І., Дріго В.О., Надобних В. О., Завгородній А. І., Стеценко В.І., Полупан Ю. П., Демчук М. П. Норми та вимоги до утримання великої рогатої худоби високого рівня продуктивності. – К.: Аграрна наука, 2014. – 44 с. – ISBN 978-966-540-383-8.
9. Генофонд свійських тварин України: Навчальний посібник/ Д.І. Барановський, В.І. Герасимов, В.М. Нагасвич та ін. / за ред. Д.І. Барановського та В.І. Герасимова. – Харків: Еспада, 2005. – 400с.
10. Гноєвий І.В. Годівля та відтворення поголів'я сільськогосподарських тварин в Україні. - Харків, 2006.- 399 с
11. Інструкція з бонітування свиней; Інструкція з ведення племінного обліку у свинарстві / Затв. Міністерством аграрної політики України 17.12.2002. № 396. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “ Київський університет”, 2003. – 64 с.
12. Мечников И. И. Этюды о природе человека. – Л.: Медкнига, 2015. – 244 с.
13. Словарь терминов по биотехнологии для производства продовольствия и ведения сельского хозяйства [А. Заид, Х. Г. Хьюз, Э Порчедлу, Ф. Николас]/ Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных наций. – Рим, 2008. – 395 с
14. Нормативно-правові акти з ідентифікації та реєстрації тварин. Мінагрополітики України. - К., 2005.- 194 с.
15. Кучерявенко А.А. Ветеринарно – санитарные и технологические правила ведения отрасли свиноводства. Часть 1, часть 2. /А.А. Кучерявенко// Корми і Факти. – 2016. - № 11 (75). – С. 37-40. - № 10 (74). – С.36-39.
16. Рубан Ю.Д. Породы, пороодообразовательный процесс и селекция животных.- К.: Аграрна наука, 2006.- 380 с.
17. Рубан Ю.Д. Учение о конституции животных: теория и практика.- К.: Аграрна наука, 2004. - 268 с.

Додаткова література:

1. - М., Наука, 1986.
2. Эйдричевич Е.В., Лапкин М.М. Генетические методы определения происхождения с.-х. животных. - К., Урожай, 1975.
3. Стернберг М. От клеток к атомам. - М., Мир, 1988. -144 с.
4. Глазко В.И., Созинов И.А. Генетика изоферментов животных и растений. К., Урожай, 1993. – 528.
5. Мечников И. И. Этюды о природе человека. – Л.: Мед. книга, 2015. – 244 с.

Допоміжна

1. Рубан Ю.Д. Биология и эволюция в селекции животных и технологии производства.- К.: Аграрна наука, 2005.- 224 с.
2. Рубан Ю.Д. Породы, породообразовательный процесс и селекция животных.- К.: Аграрна наука, 2006.- 380 с.

Електронні ресурси

1. zakon.rada.gov.ua
 2. minfin.gov.ua
- nbuv.gov.ua - електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського;
koroenko.kharkov.com- електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.